

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Kromě objektů KNP bylo na lokalitě prozkoumáno 7 objektů z 1. pol. 13. století (viz kapitola Středověk a novověk).

Jindřich Hlas

Literatura

- Král, J., Pavelčík, J. 1958:** Záchraný výzkum v Brumovicích. *Přehled výzkumů 1957*, 96.
- Pavelčík, J. 1958:** Pokračování záchraného výzkumu v pískovně u Brumovic. *Přehled výzkumů 1958*, 102–103.
- Pavelčík, J. 1960:** Další nálezy v pískovně u Brumovic (Krnov). *Přehled výzkumů 1959*, 37–38.

Resumé

Brumovice (Kataster Brumovice, Bez. Opava). Unbauter Teil der Gemeinde. Trichterbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

DALEŠICE (OKR. TŘEBÍČ)

Severní část katastru. Eneolit (?). Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V září 2010 nalezl pan Josef Ludvík v severní části katastru Dalešic pomocí detektoru kovů drobnou měděnou sekerku. Artefakt je z pole na vrcholu nevýrazného kamenitého návrší, v jehož okolí se nachází pokryvy spraší. Nadmořská výška místa činí přibližně 430 m. Negativní podrobný průzkum okolí naznačuje, že jde pravděpodobně o ojedinělý nález.

Jedná se o kompletní plochou měděnou sekerku s naznačenými lištami (obr. 1), má rozšířené obloukovité asymetrické ostří, tyl rovný zeslabený (v jednom místě mírně poškozený), povrch je hrubý a na větší části nese zelenou patinu, na jedné ploše jsou dva recentní škrábance. Rozměry artefaktu činí: délka 640 mm, šířka ostří 430 mm, šířka tylu 230 mm, max. tloušťka 120 mm. Svých charakterem nejvíce odpovídá typu 128 dle typologie J. Říhovského (Říhovský 1992, Taf. 12).

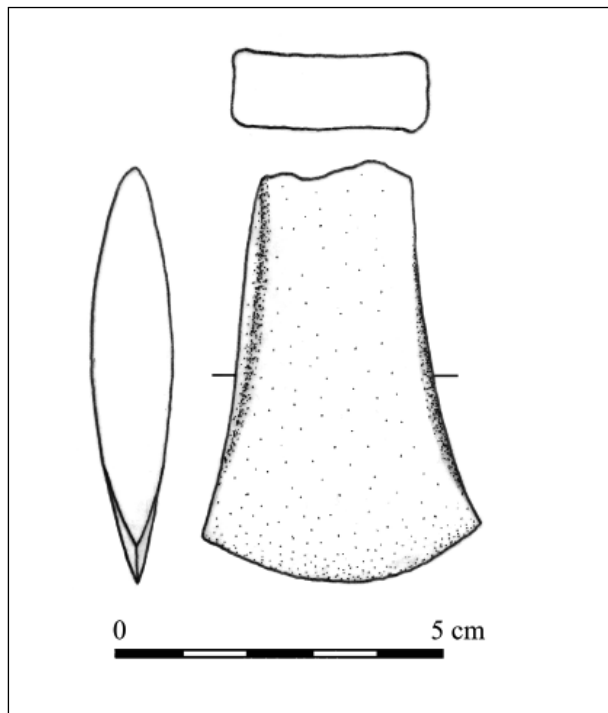
Artefakt je možné zařadit do konce eneolitu (nebo do starší doby bronzové?) a nelze vyloučit jeho možnou souvislost s polykulturním výšinným opevněným sídlištěm „Hradisko“ u Kramolína, od kterého je místo nálezu vzdáleno vzdušnou čarou zhruba 1300 m.

Z Třebíčska je doposud známa měděná sekerka, jenž byla již na počátku 20. století nalezena na poli na „Hradisku“ u Senorad a náleží nejspíše KKK (uložena v Mor. zemském muzeu, inv. č. 51098; srov. např. Koštuřík a kol. 1986: 236) a snad rovněž měděná sekerka s naznačenými lištami z katastru Sokolí, která je bez bližších nálezových okolností a je řazena do starší doby bronzové (uložena v Muzeu Vysočiny Třebíč, inv. č. PA 840; srov. např. Charvát 1935, 12; Koštuřík a kol. 1986, 109, 239; nejnověji Prokeš 2001).

Jitka Vokáčová

Literatura

- Charvát, M. 1935:** Z praehistorie třebíčského kraje. In: *Třebíč, město a okres*. Třebíč, 11–14.
- Koštuřík, P. a kol. 1986:** *Pravěk Třebíčska*. Brno.
- Prokeš, L. 2001:** *Osídlení jihozápadní Moravy ve starší době bronzové*. Rkp. seminární práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.
- Říhovský, J. 1992:** *Die Äxte, Beile, Meißel und Hämmer in Mähren*, Prähistorische Bronzefunde IX/17. Stuttgart.

Obr. 1. Dalešice. Měděná sekerka.

Fig. 1. Dalešice. Copper axe.

Resumé

A copper axe was found in the cadastral territory of Dalešice. The artifact can be dated probably to the Late Eneolithic period or maybe to the Early Bronze Age.

DRŽOVICE (K. Ú DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

„Díly odvrahoviční“. Eneolit. Sídliště. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

Na přelomu měsíců října a listopadu 2011 byl proveden záchraný archeologický výzkum na ploše určené ke stavbě bioplynové elektrárny na pozemku Zemědělského družstva Vrahovice. Místo výzkumu se nachází na odpočinku mezi levobřežní terasou Romže a návrším, které výškově kulminuje 1 km severně od místa výzkumu kótou 273,7 m. Poloha je součástí známé archeologické lokality, označené pomístním názvem „Díly odvrahoviční“.

Obr. 2. Držovice. Pohřeb psa v sídlištním objektu 512 (jordanovská kultura).

Abb. 2. Držovice. Hundbegräbnis in der Siedlungsgrube 512 (Jordanów Kultur).

Sedm desítek prozkoumaných objektů poskytlo doklady o osídlení místa od staršího neolitu (kultura s lineární keramikou) přes eneolit (jordanovská kultura - obr. 2, kultura nálevkovitých pohárů, kultura zvoncovitých pohárů), dobu bronzovou (mohylová a lužická kultura) až do starší doby železné (platěnická kultura). Za zcela mimořádnou záležitost je možné považovat kostrový hrob baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů (obr. 3), který je, pomíneme-li hroby uvedené fáze KNP z vrchu Kosíře, prvním regulérním baalberským hrobem z území Moravy. Antropologický materiál objevený v zásypech mladších objektů dovoluje uvažovat o tom, že zmíněný hrob byl součástí menšího pohřebiště KNP. Není od věci připomenout, že sídlištní objekty ze stejného období byl odkryty NEKR v roce 1998.

Miroslav Šmíd

Obr. 3. Držovice. Hrob baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů.

Abb. 3. Držovice. Skelettgrab der Trichterbecherkultur.

Resumé

Držovice (Kataster Držovice na Moravě, Bez. Prostějov). „Dily odvahoviční“. Jordanów-, Trichterbecher- und Glockenbecherkultur (Siedlung). TRB (Grab). Rettungsgrabung.

DŘEVOHOSTICE (OKR. PŘEROV)

„Dřevohostický les“. Mohylové pohřebiště. KZP. Zjišťovací výzkum.

Na eneolitický mohylník v Dřevohostickém lese se soustřeďují výzkumné aktivity týmu složeného z pracovníků Katedry archeologie FF ZČU v Plzni, Archeologického centra Olomouc a Katedry historie FF UP v Olomouci v rámci projektu ESF OP VK „Partnerství ve výzkumu a prezentaci archeologického kulturního dědictví“ (reg.č. CZ.1.07/2.4.00/17.0056). Jedná se o tříletý výzkum mohylového pohřebiště pomocí nejmodernějších metod a využitím mezioborové spolupráce archeologie, geofyziky, geologie, archeobotaniky, palynologie, pedologie a dalších oborů. Lokalita je vymezena souřadnicemi S-JTSK: (X) 1139110; (Y) 523310.

Cílem projektu je poznání procesu budování a následného využívání mohyl a mohylových pohřebišť v závěru eneolitu. K hlavním otázkám projektu patří, zda pozdněeneolitické mohyly byly budovány jednorázově jako pohřební monumenty jednotlivců nebo zda se jedná o postupně navyšované a rozšiřované konstrukce pro kolektivní pohřbívání rodin či komunit. Kromě toho je cílem výzkumu i poznání využití prostoru mezi mohylami, a to jak k pohřebním účelům, tak dalším rituálním, popřípadě profánním aktivitám.

V první sezóně bylo provedeno zaměření mohylníku a geofyzikální průzkum vybraných polygonů. Především však proběhla sondáž v plášti jedné z porušených mohyl. Zdá se, že mohyla byla budována jednorázově. Před navršením mohylového pláště pravděpodobně nebyl povrch terénu příliš upravován. Svědčí pro to přítomnost půdního typu, který obsahoval celou nádobu. Zajímavé také je, že v nejbližším okolí mohyly se tato vrstva nevyskytuje. To by mohla být indicie proto, že v okolí mohyly byl získáván materiál na stavbu mohylového pláště. K pohřebním účelům byl pravděpodobně využit pouze střed mohyly. Zatím se nepodařilo objevit jakékoliv stopy pohřbů v plášti mohyly. Středová část zkoumané mohyly je ovšem porušena starším výkopem. Dá se předpokládat, že případný centrální pohřeb nebo pohřby byly tímto výkopem porušeny nebo vyzvednuty. I přes toto porušení můžeme konstatovat, že ve středu mohyly byl původně pravděpodobně uložen pohřeb kultury zvoncovitých pohárů. Zlomky zdobeného zvoncovitého poháru, které se ve výplni výkopu našly, pravděpodobně pocházejí z nádoby, která byla součástí pohřební výbavy. Výzkum poskytl i první informace o aktivitách na lokalitě před vybudováním zkoumané mohyly. Atypické střepy a zlomek sekeromlatu v plášti mohyly svědčí o pravěkých aktivitách v okolí mohyly za předpokladu, že se potvrdí těžba materiálu pro budování pláště přímo na pohřebišti. Na